

РОЛЬ АДВОКАТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Фастовець Наталія,

*кандидатка наук з державного управління, доцентка,
доцентка кафедри приватного та публічного права*

*Інституту права та сучасних технологій
Київського національного університету технологій та дизайну*

Бондаренко Дмитро,

студент групи БП-1-19

*Інституту права та сучасних технологій
Київського національного університету технологій та дизайну*

Стаття 59 Конституції України передбачає, що кожному гарантується право на правову допомогу, яка надається безоплатно у випадках передбачених законом. Таким чином Конституція України створює конституційно-правовий обов'язок держави забезпечувати осіб, які перебувають на її території і осіб які є громадянами України правом на отримання правової допомоги належного рівня [1].

В статтях 63 і 123 Конституції України закріплено і право на захист підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, і визначено основним принципом судочинства забезпечення обвинуваченому права на захист [1].

Реалізація гарантій на отримання правової допомоги належного рівня вимагають і міжнародно-правові зобов'язання, які Україна прийняла на себе. Так, відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 року (далі Декларація). У статті 10 Декларації проголошено рівність усіх людей перед законом та їх право бути захищеними законом [2].

Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 року проголошує право на ефективний правовий захист у відповідному національному органі будь-якій особі, чиї права і свободи порушуються [3].

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року, зобов'язує усі держави, які його уклали, забезпечувати будь-якій особі, права та свободи якої порушені ефективний засіб правового захисту, а також забезпечити право на правовий захист для будь-якої особи, яка потребує такого захисту, в судовому, адміністративному порядку, та/або в порядку створення відповідної законодавчої бази.

Ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод визначає право обвинуваченого на захист важливою гарантією справедливого процесу [3]. Підозрювана/обвинувачена у вчиненні кримінального правопорушення особа має право на захист себе особисто чи шляхом залучення захисника на свій власний вибір або – якщо у неї відсутні достатні кошти для оплати правової допомоги захисника, який відповідно законодавства, про адвокатуру має надати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя[3].

Стаття 45 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України) захисником визначає адвоката, який здійснює захист підозрювано-

го, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) [4].

В статті 50 КПК України встановлено, що захисники допускаються особи, повноваження яких на участь у кримінальному провадженні підтверджуються: свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю; ордером, договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги [4].

Захисник не має права брати на себе захист іншої особи або надавати їй правову допомогу, якщо це суперечить інтересам особи, якій він надає або раніше надавав правову допомогу.

Захисник користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим і не може бути доручена захиснику, з моменту надання документів, передбачених статтею 50 КПК України, слідчому, прокурору, слідчому судді, суду [4].

Стаття 62 Конституції України закріплює принцип презумпції невинуватості, відповідно до якого особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку, і встановлено обвинувальним вироком суду [1].

Таким чином, законодавство України має містити порядок, умови і способи надання належної правової допомоги всім, хто цього потребує.

Реалізація права на безоплатну правову допомогу здійснюється шляхом реалізацією положень статей 45, 48 та 50 Кримінального процесуального кодексу України, отже, решта осіб залишаються поза межами зазначеної гарантії, а значить, вони позбавлені реального доступу до правосуддя. Право на «безкоштовного» захисника, як правило, обмежується випадками, перерахованими в статті 42 Кримінального процесуального кодексу [4].

Висновок. Адвокат грає дуже важливу роль у процесі формування правової держави в цілому і у кримінальному судочинстві окремо. Завдяки існуванню інституту адвокатури, якій держава делегувала функцію представництва кожної особи у судах, функцію захисту прав та інтересів осіб, які потребують професійної правничої допомоги.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи //Офіційний вісник України – 1998 р., № 13, / № 32 від 23.08.2006/, с. 270.
2. Загальна декларація прав людини. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. Офіційний вісник України. – 2008 р., № 93, с. 89.
3. Resolution 1249 (2001) «Coexistence of the Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms of the Commonwealth of Independent States and the European Convention on Human Rights». Text adopted by the Standing Committee, acting on behalf of the Assembly, on 23 May 2001.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» : чинне законодавство з 19 листопада 2012 року: (офіційний текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2012. – 382 с. – (Кодекс України).

АДВОКАТ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Фастовець Наталія,

кандидатка наук з державного управління, доцентка,

доцентка кафедри приватного та публічного права

Інституту права та сучасних технологій

Київського національного університету технологій та дизайну

Черепньов Данило,

студент групи БП-2-19

Інституту права та сучасних технологій

Київського національного університету технологій та дизайну

Відповідно ст. 59 Конституції України будь-яка людина і громадянин має право на професійну правову допомогу [1]. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура» [1]. Таким чином, фізичні особи, які не є підприємцями, юридичні особи, фізичні особи - підприємці, органи місцевого самоврядування, державні органи мають право на звернення до господарського суду з метою захисту оспорюваних, порушених, або невизнаних прав та законних інтересів у справах, які законом віднесено до юрисдикції господарського суду.

Статтею 56 Господарського процесуального кодексу України (далі ГПК України) встановлено, що сторона, третя особа, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь в судовому процесі особисто або через представника [2]. У разі вибору в якості захисту своїх інтересів форми особистої участі у справі особа не втрачає права мати в цій справі представника адвоката. У разі, коли порушено права юридичної особи, юридична особа бере участь у справі через свого юрисконсульта, керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені згідно до закону, статуту, положення, або через представника. Держава, територіальна громада у справі бере участь через відповідний орган державної влади, орган місцевого самоврядування відповідно до його компетенції, від імені якого діє його представник, або керівник. Адвокат або законний представник можуть бути представником у суді. При розгляді справ у малозначних спорах представником може виступати особа, яка дося-